

Posudek vedoucího bakalářské práce Hany Merkové

Téma bakalářské práce Hany Merkové o vlivu moderního divadla, především brechtovského typu, na filmovou řeč i způsob vnímání v několika konkrétních případech lze bezesporu považovat za podnětné a hodné hlubší analýzy. Obě tato média – film a divadlo – se od počátku vzniku kinematografie ovlivňovala a jejich prolínání se průběžně proměňovalo. Od přebírání klasických dramatických struktur, stylů herectví i dialogů, přes adaptování divadelních textů až po pronikání specifik moderního divadelního jazyka do filmové řeči.

Je bezesporu zajímavé, jak paralelně s vývojem iluzivních poloh filmu dochází k zpětnému ovlivňování u některých příkladů progresivnější filmografie ve formě využití právě antiiluzivních divadelních postupů, které mají sloužit větší možnosti nahlédnutí do metody vzniku díla, stejně tak k autorkou často zmiňovanému Brechtovu „zcizovacímu efektu“, který nutí diváka nevnímat film pouze v jeho lineárně narativní rovině, ale usouvzážňuje ho s dalšími rovinami recepcce, podněcuje jeho kritické myšlení a nutí diváka vnímat filmové dílo více v esejistické než beletristické úrovni.

Velmi specifickým jevem je pak přenos již existujícího divadelního představení na plátno, samozřejmě ne pouze v podobě záznamu, ale metodou velmi intenzivního ovlivňování řeči filmové řeči divadelní. Prolínání několika úrovní reality, několika úrovní postav i různých úhlu a vrstev nahlížení divadelního díla uvnitř díla filmového, přináší bezesporu mnohem větší škálu možností synchronního vnímání souvislostí, většího výkladového pluralismu i větší šance sociologicko-filozofické recepcce. Jedná se bezesporu o komplikovanější vjem díla, které aspiruje na určitou simulaci divákovy mozkové reflexe při vnímání jednolineárního díla a prolínání klasické narace s kritickým komentářem, ale i s mimokauzálními asociacemi. Struktura takového díla tedy představuje svým způsobem mnohonásobně vyšší podnět pro reflexi a rozšiřuje přehlednou uměleckou realitu o další vrstvy, které nelze vždy jednoznačně vyhodnotit, ale které mohou právě použitím určité míry iracionality vnímání vyvolávat v divákovi specifického typu svým způsobem psychologicky i sociálně subverzní a myšlenkově provokativní efekt.

Práce Hany Merkové se tedy dle mého názoru zaměřila skutečně na téma, které je hodno analytického zájmu a patří bezesporu do kategorie velmi podnětných a ne zcela prozkoumaných témat. Haně Merkové se podařilo vybrat si tři snímky, které lze považovat za reprezentanty tohoto proudu v kinematografii a podařilo se jí i popsat řadu prvků a metod, se kterými tyto snímky pracují a jaký efekt tyto metody vyvolávají. Jazyk její práce je na úrovni a formální atributy jsou v pořádku. Přesto jsem se neubráníl pocitu, že se jedná spíše o vykročení do tohoto náročného tématu a že by bylo záhodno v této linii pokračovat a prvotní postřehy a analýzy dotáhnout do přesvědčivějšího tvaru.

Především vytyčení tématu a jeho vnitřní odůvodnění, stejně jako jakási úvodní ideová premisa práce a jejího směřování, nese určité znaky vágnosti a nedotaženosti. Přestože zástupci vybraných filmů jsou bezesporu nosnými a inspirativními snímky v této oblasti, bylo by určité záhodno seznámit čtenáře s ucelenější úvahou, proč byly vybráni pro účely této práce právě tito tři reprezentanti. Do určité míry se Hana Merková pokusila v závěru tento

nedostatek napravit, ale jsem přesvědčen, že tyto pasáže by v nějaké podobě měl čtenář znát už předem. Byla by mu pak zjevná intence textu a dokázal by analyzovaná díla vnímat daleko více v souladu se záměry autorky.

Své výhrady musím zmínit i v případě analýzy jednotlivých filmů, která je na mnoha místech spíše než analýzou podrobným popisem použitých metod. V úvodní části bych také ocenil delší pasáž o prolínání divadla a filmu v historii a ne jen stručný text na toto téma slovníkového typu.

Zmínky o divadelním záznamu, jako tématu, kterému se autorka nechce věnovat, považuji u práce, která se zabývá prolínáním divadla a filmu za irelevantní.

Přes všechny tyto nedostatky vnímám práci Hany Merkové za podnětnou a věřím, že se jí bude věnovat v případě magisterského studia i dále a podaří se jí strukturu, rozsah i celkové vyznění dotáhnout do přesvědčivějšího konce.

Vzhledem ke zmíněným nedostatkům práci doporučuji k přijetí a navrhuji známku C.

David Jařab